

(Retsakter vedtaget i henhold til afsnit V i traktaten om Den Europæiske Union)

RÅDETS FÆLLES HOLDNING 2005/304/FUSP

af 12. april 2005

om konfliktforebyggelse, -styring og -løsning i Afrika og om ophævelse af fælles holdning 2004/85/FUSP

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Union, særlig artikel 15, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Det primære ansvar for forebyggelse, styring og løsning af konflikter på det afrikanske kontinent ligger hos afrikanerne selv.
- (2) Folkeretten udstikker rammerne for de aktiviteter, der gennemføres i forbindelse med konfliktforebyggelse, -styring og -løsning i Afrika.
- (3) FN's Sikkerhedsråd har det primære ansvar for at opretholde international fred og sikkerhed i henhold til De Forenede Nationers pagt.
- (4) Ved udarbejdelsen af FN's Sikkerhedsråds afgørelser er forsvaret for Den Europæiske Unions holdninger og interesser fuldt ud sikret gennem anvendelsen af artikel 19 i traktaten om Den Europæiske Union.
- (5) Den 26. januar 2004 vedtog Rådet fælles holdning 2004/85/FUSP om konfliktforebyggelse, -styring og -løsning i Afrika ⁽¹⁾.
- (6) Den 22. november 2004 godkendte Rådet handlingsplanen for ESFP-støtte til fred og sikkerhed i Afrika og konklusionerne om fred og sikkerhed i Afrika, og den 13. december 2004 godkendte Rådet retningslinjerne for gennemførelsen af denne handlingsplan. I den forbindelse understregede Rådet, at FUSP-aktionerne (herunder ESFP-støtten), fredsfaciliteten for Afrika, fællesskabsinstrumenterne og medlemsstaternes bilaterale aktioner supplerer hinanden.
- (7) Fremme af fred, sikkerhed og stabilitet i Afrika er et af målene for Den Afrikanske Union (AU), og en fredelig løsning af konflikter blandt dens medlemsstater er et af de principper, som er fastsat i akten om oprettelse af AU. Forebyggelse, styring og løsning af konflikter har været emne for dialog med Organisationen for Afrikansk Enhed (OAU) og med dens efterfølger, AU, og er medtaget i Kairo-erklæringen og -handlingsplanen. AU og afrikanske subregionale organisationer er de centrale aktører i forebyggelse, styring og løsning af konflikter i Afrika.
- (8) Effektiv konfliktforebyggelse kræver strategier for, hvordan man tilvejebringer de betingelser, der kan skabe et stabilt og mere forudsigeligt internationalt klima, og kræver endvidere omfattende og afbalancerede programmer for støtte og udviklingsbistand med henblik på at lette de spændinger, der udløser voldelige konflikter; der skal også tages hensyn til betydningen af økonomiske faktorer i konflikter i Afrika såvel som det potentiale til at forebygge og løse voldelige konflikter, der ligger i diplomatiske og økonomiske foranstaltninger.
- (9) Der er en sammenhæng mellem konfliktforebyggelse og demokrati, menneskerettigheder, retsstatsprincippet og god regeringsførelse, og udviklingssamarbejde spiller en strategisk rolle i styrkelsen af kapaciteten til at styre konflikter på en fredelig måde.
- (10) Der bør tages hensyn til forbindelsen mellem hiv/aids og konflikter i alle politikker vedrørende fred og sikkerhed. I alle faser af en konflikt, fra forebyggelse til genopbygning, skaber ustabilitet betingelser for en øget udbredelse af pandemien. Spredningen af hiv/aids har i sig selv alvorlige socio-økonomiske og politiske konsekvenser på såvel kort som lang sigt.
- (11) Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater indgik en partnerskabsaftale med AVS-staterne i Cotonou den 23. juni 2000.

⁽¹⁾ EUT L 21 af 28.1.2004, s. 25.

- (12) Europa-Parlamentet vedtog den 30. november 2000 en beslutning om kvinders deltagelse i fredelig løsning af konflikter, og Den Blandede Parlamentariske Forsamling AVS-EU vedtog den 21. marts 2002 en resolution om kønsaspektet.
- (13) Rådet vedtog den 8. december 2003 retningslinjer om børn i væbnede konflikter —

VEDTAGET FØLGENDE FÆLLES HOLDNING:

Artikel 1

1. EU bidrager til forebyggelse, styring og løsning af voldelige konflikter i Afrika ved at øge afrikanernes kapacitet og aktionsmidler på dette område, navnlig gennem øget dialog med og støtte til AU og til subregionale organisationer og initiativer samt organisationer i civilsamfundet. I den forbindelse tager EU yderligere skridt til at fremme samordningen mellem de mange aktører, der kan være involveret, herunder en tættere samordning af Fællesskabets og dets medlemsstaters foranstaltninger, blandt andet inden for rammerne af handlingsplanen for ESFP-støtte til fred og sikkerhed i Afrika og retningslinjerne for dens gennemførelse.
2. EU gennemfører navnlig handlingsplanen for ESFP-støtte til fred og sikkerhed i Afrika i overensstemmelse med de retningslinjer, som Rådet har godkendt. Samordningen af medlemsstaternes og Fællesskabets bidrag forbedres, og mulighederne for en styringsmekanisme for at samle medlemsstaternes frivillige bidrag undersøges.
3. EU skal, samtidig med at det styrker sin kapacitet inden for krisestyring og konfliktforebyggelse, forbedre sit tætte samarbejde med FN og med relevante regionale og subregionale organisationer for at nå ovennævnte mål. Samarbejdet med FN om krisestyring udvikles i overensstemmelse med og som led i udmøntningen af den fælles erklæring af 24. september 2003 om samarbejdet mellem FN og EU inden for krisestyring. EU går stærkt ind for afrikansk ejerskab, men er stadig rede til at engagere sig i krisestyring i Afrika med sin egen kapacitet, når det er nødvendigt.
4. EU udvikler langsigtede konfliktforebyggende og fredsopbyggende initiativer ud fra den erkendelse, at fremskridt på disse områder er en nødvendig forudsætning for, at afrikanske stater kan opbygge og opretholde kapacitet til at tackle terrorisme på effektiv vis.
5. EU udvikler en proaktiv, overordnet og integreret strategi, der ligeledes skal tjene som fælles ramme for de enkelte medlemsstaters aktioner. Som led heri og for at styrke kapaciteten til hurtig indgriben skal formandskabet med bistand fra

generalsekretæren/den højtstående repræsentant og Kommissionen fortsat udarbejde en årlig oversigt med henblik på at afdække og overvåge potentielle voldelige konflikter og præsentere de politikvalgmuligheder, der er nødvendige for at forhindre, at konflikterne bryder ud eller blusser op igen.

Artikel 2

EU's politik skal fokusere på at forebygge, at voldelige konflikter opstår og breder sig, ved en hurtig indsats, og på at forebygge, at voldelige konflikter blusser op igen. I denne forbindelse skal EU's aktioner omfatte:

- konfliktforebyggelse ved at søge at tackle de mere strukturbestemte, grundlæggende årsager, men samtidig rette indsatsen mod de direkte årsager til voldelig konflikt (de udløsende faktorer)
- krisestyring ved at sætte ind i de akutte faser af konflikter og støtte til de bestræbelser, der gøres for at bringe volden til ophør, under anvendelse af alle realistiske foranstaltninger, herunder politisk og praktisk støtte til regionale og subregionale initiativer for at opnå og støtte våbenhvileaftaler mellem alle involverede parter og eventuelt deployering af en krisestyringsoperation
- fredsopbygning ved at søge at støtte initiativer til at inddæmme voldelige konflikter og bane vej for og opretholde fredelige løsninger på sådanne konflikter
- genopbygning ved at støtte den økonomiske, politiske og sociale genopbygning af stater og samfund, der har været ramt af konflikter, så en ny optrapning af volden undgås, og varig fred fremmes.

Artikel 3

For bedre at bidrage til konfliktstyring og bedre at reagere på kriesituationer tager EU hensyn til:

- udvikling af internationale retssystemer, konfliktløsningsmekanismer og samarbejdsordninger på regionalt plan, navnlig oprettelsen af AU's Freds- og Sikkerhedsråd i juni 2004
- institutionsopbygning ved at øge effektiviteten af afrikanske nationale sikkerheds- og retsinstitutioner, også med henblik på terrorismebekæmpelse, samt ved at indkredse specifikke foranstaltninger, der kan hjælpe de afrikanske lande med at opfylde de forpligtelser, der påhviler dem i henhold til eksisterende internationale instrumenter på alle relevante områder, herunder bekæmpelse af terrorisme og ulovlig handel

— støtte til ratifikation og fuld gennemførelse af Rom-statutten for Den Internationale Straffedomstol, der kan spille en vigtig rolle med hensyn til at bringe nationale institutioner i stand til at bekæmpe straffrihed. Dette omfatter en styrkelse af de retslige institutioner, som spiller en vigtig supplerende rolle i denne forbindelse. Der vil navnlig blive lagt vægt på de krigsrelaterede lovovertrædelser, der er omhandlet i Rom-statutten for Den Internationale Straffedomstol, som for eksempel udskrivning eller hvervning af børn til militærtjeneste, der har alvorlige virkninger for konfliktramte lande.

Artikel 4

1. EU tilstræber at øge sin støtte til regionale ordninger og bestræbelser for konfliktforebyggelse gennem fremme af virksomhedernes ansvar, styrkelse af retsstatsprincippet, uddannelse inden for konfliktforebyggelse, opbygning af kapaciteten med hensyn til bl.a. politiske og økonomiske analyser, varslings-systemer samt forhandlings- og mæglingsevner, forbedring af internationale sanktions- og håndhævelsesmekanismer, udvikling af mekanismer, der tackler økonomiske faktorer, som får konflikter til at blusse op, samt styrkelse af forbindelserne mellem regionale organisationer indbyrdes såvel som med lokale, nationale og regionale ikke-statslige aktører og andre medlemmer af det internationale samfund. Bestræbelserne for at støtte regionale og subregionale organisationer inden for konfliktforebyggelse skal koordineres omhyggeligt mellem Fællesskabet og dets medlemsstater, så der udvikles fælles initiativer og synergier, herunder via fælles programmer, når det er hensigtsmæssigt.

2. EU viderefører sin støtte til og sit samarbejde med AU inden for konfliktforebyggelse, -styring og -løsning med henblik på at udvikle et langsigtet partnerskab, især som led i opfølgningen af Kairo-topmødet.

Artikel 5

EU søger:

- at støtte integreringen af konfliktforebyggelsesperspektiver i Fællesskabets udviklings- og handelspolitik og de dermed forbundne landestrategier og regionale strategier
- i relevant omfang at indføre konfliktindikatorer og redskaber til vurderingen af konsekvenserne af fred og konflikt i udviklings- og handelssamarbejdet for at mindske risikoen for, at bistand og handel medvirker til konflikter, og for at maksimere deres positive indvirkning på fredsopbygningen
- at sikre, at et reelt udbytte hurtigt når frem til befolkningen som helhed

— at forbedre samordningen mellem Fællesskabets og dets medlemsstaters indsats på dette område

— at forbedre udviklings- og handelssamarbejdet med regionale, subregionale og lokale aktører for at sikre konsekvens i initiativerne og støtte de afrikanske aktiviteter

— at samordne sin indsats med de internationale finansielle institutioner.

Artikel 6

1. EU støtter på lang sigt en forbedring af den afrikanske kapacitet til fredsstøttende operationer på regionalt, subregionalt og bilateralt plan, såvel som de afrikanske staters kapacitet til at bidrage til regional integration, fred, sikkerhed og udvikling. Uanset en sådan kapacitetsforbedring skal EU og dets medlemsstater fortsat i de enkelte tilfælde tage stilling til, om deres egne operationelle midler til konfliktforebyggelse og krisestyring skal sættes ind i Afrika, i overensstemmelse med principperne i De Forenede Nationers pagt og i nært samarbejde med FN's aktiviteter i regionen. I sådanne overvejelser skal der tages hensyn til omfanget af den kapacitet, der er udviklet som led i EU's krisestyringskapacitet, herunder udsendelse af civilt mandskab som led i en langsigtet fredsopbyggende indsats.

2. Medlemsstaterne og Kommissionen udveksler oplysninger om alle foranstaltninger, der træffes for at styrke den afrikanske kapacitet til fredsstøttende operationer, med henblik på at forbedre samordningen og opnå synergi. Disse oplysninger vil blive sammenfattet ved den årlige revision af denne fælles holdning, jf. artikel 14.

3. Medlemsstaterne og Kommissionen opprioriterer landestrategier og regionale strategier og risikovurdering. Der kan udvikles landestrategier ved hjælp af standardiserede indikatorer og bistand fra ekspertgrupper. Risikovurderinger og landestrategier vil kunne forbedres gennem øget anvendelse af lokalt kendskab, herunder oplysninger fra lokale eksperter, der er uddannet til at foretage hurtig varsling og risikovurdering.

4. Medlemsstaterne og Kommissionen forsøger at opnå en bedre samordning af bilaterale foranstaltninger til støtte for AU og afrikanske subregionale organisationer, navnlig Det Økonomiske Fællesskab af Vestafrikanske Stater, Southern African Development Community og Den Mellemstatslige Organisation for Udvikling, Det Økonomiske Fællesskab af Centralafrikanske Stater og Det Centralafrikanske Økonomiske og Monetære Fællesskab, vedrørende den afrikanske kapacitet til fredsstøttende operationer.

5. Medlemsstaterne og Kommissionen indbyder systematisk hinanden eller formandskabet til at deltage i øvelser og seminarer, som de arrangerer for at styrke den afrikanske fredsbevarende kapacitet.

6. Der tilstræbes samordning og udvekslinger om forbedringsaktiviteter med interesserede tredjelande, navnlig USA, Canada, Norge og Japan, især som led i den politiske dialog med disse lande.

7. EU bestræber sig på at forbedre sin samordning med FN yderligere, især med Afdelingen for Fredsbevarende Operationer, om alle aktiviteter til styrkelse af den afrikanske kapacitet til fredsstøttende operationer.

8. EU analyserer, hvordan indsatsen inden for uddannelse og øvelser bedst kan samordnes.

9. EU overvejer på ad hoc-basis senere, hvis der herved kan opnås en ekstra fordel, at iværksætte programmer til kapacitetsforbedring i eget navn, særskilt eller sammen med programmer iværksat af de enkelte medlemsstater. Sådanne foranstaltninger vil kunne omfatte alt fra små observatørmissioner udsendt af afrikanske organisationer under EU-fredsbevaringsøvelser til mere omfattende uddannelsesprogrammer.

Artikel 7

Medlemsstaterne fører fortsat en restriktiv politik med hensyn til våbeneksport og anvender EU's adfærdskodeks for våbeneksport fuldt ud. Medlemsstaterne og Kommissionen erkender, at adgangen til og ophobningen af våben ud over legitime sikkerhedsbehov kan være en faktor, der kan medvirke til ustabilitet, og at bekæmpelse af den ulovlige våbenhandel bidrager væsentligt til at lette spændinger og fremme forsoningsprocesser; de skal med henblik herpå:

- samarbejde om at fremme international overholdelse af våbenembargoer og andre relevante afgørelser truffet af FN's Sikkerhedsråd og støtte initiativer til effektiv gennemførelse af sådanne foranstaltninger
- fortsat støtte og aktivt respektere regionale initiativer, der bidrager til forebyggelse og bekæmpelse af ulovlig våbenhandel
- samarbejde om at tilskynde de associerede lande til at tilslutte sig de principper, der vedtages, og de foranstaltninger, der træffes i EU. EU overvejer desuden at støtte den afrikanske indsats for at forbedre kontrollen med fremstilling, import og eksport af våben og at støtte kontrol med eller fjernelse af overskuddet af håndskydevåben samt at støtte den afrikanske indsats for at tackle problemerne i

forbindelse med håndskydevåben i overensstemmelse med Rådets fælles aktion 2002/589/FUSP af 12. juli 2002 om Den Europæiske Unions bidrag til bekæmpelse af destabiliserende ophobning og spredning af håndskydevåben og lette våben ⁽¹⁾

- fortsat støtte FN's handlingsprogram vedrørende alle aspekter af ulovlig handel med hånd- og mandbårne våben samt forhandlingerne om protokollen om bekæmpelse af ulovlig fremstilling af og handel med skydevåben, dele, komponenter og ammunition hertil, til FN's konvention om bekæmpelse af grænseoverskridende organiseret kriminalitet, som blev vedtaget af FN's Generalforsamling den 31. maj 2001.

Artikel 8

1. EU skal

- søge at tackle økonomiske faktorer, der får konflikter til at blusse op
- søge at fremme en yderligere integration af Afrika i verdensøkonomien og støtte lige adgang til de dermed forbundne fordele og muligheder for alle i de forskellige samfund
- støtte økonomisk og politisk samarbejde, f.eks. regionale stabiliseringsordninger, for at styrke forbindelserne mellem parterne som en forebyggende og fredsopbyggende postkonflikt-foranstaltning
- arbejde for at sikre, at regionale handelsintegrerende foranstaltninger som led i en politisk kontekst, der omfatter sikkerhedsnet for sårbare grupper, samtidig støtter konfliktforebyggelse og konfliktløsning.

2. EU skal også:

- samarbejde om at fremme universel overholdelse af embargoer vedrørende ulovlig udnyttelse af og handel med værdifulde råvarer og af andre relevante afgørelser truffet af FN's Sikkerhedsråd og støtte initiativer til effektiv gennemførelse af sådanne foranstaltninger
- arbejde aktivt for at finde midler til at bekæmpe ulovlig udnyttelse af naturressourcer, som er med til at udløse, optrappe og videreføre voldelige konflikter
- i relevant omfang anvende økonomiske og finansielle sanktioner rettet mod aktører, som profiterer af og forværrer voldelige konflikter. I den forbindelse er der behov for yderligere debat om den rolle (positiv eller negativ), som den private sektor skal spille inden for konfliktforebyggelse og konfliktløsning.

⁽¹⁾ EFT L 191 af 19.7.2002, s. 1..

Artikel 9

EU skal i konfliktcyklussens forskelle faser:

- evaluere den betydningsfulde rolle, som »ikke-statslige aktører« kan spille enten ved at starte konflikter eller ved at hjælpe med at løse eller forebygge dem. Under alle omstændigheder må der tages hensyn til den rolle, de spiller, og det positive bidrag, de eventuelt kan yde
- tilskynde til udmøntning af FN's Sikkerhedsråds resolution 1325 om kvinder, fred og sikkerhed ved at sikre, at der tages hensyn til kønsaspektet i forbindelse med planlægning og implementering og ved evalueringen af konfliktens virkninger og de forskellige konfliktaktørers behov samt ved evalueringen af omfanget og arten af inddragelsen i beslutningsprocessen omkring forebyggelse, styring og løsning af konflikter, herunder også fredsprocesser og -forhandlinger
- på en effektiv og sammenhængende måde tackle de virkninger, som væbnede konflikter har på børn på kort, mellemlang og lang sigt, og i den forbindelse gøre brug af de mange forskellige redskaber, EU råder over, bygge videre på tidligere og igangværende aktiviteter i overensstemmelse med FN's Sikkerhedsråds resolution 1460 og 1539 om børn og væbnede konflikter og EU-retningslinjerne om børn i væbnede konflikter. EU skal også forsøge at påvirke aktører i tredjelande (regeringer såvel som ikke-statslige aktører, herunder væbnede grupper) med henblik på at træffe effektive foranstaltninger for at beskytte konfliktramte børns rettigheder.

Artikel 10

For at afspejle behovet for at fokusere på en konflikt, også efter at den er blevet mindre akut, og for at bidrage til en mere sammenhængende og systematisk tilgang til efterkrigssituationer i Afrika skal EU:

- opbygge og tilrettelægge sin egen kapacitet for at støtte en reform af sikkerhedssektoren inden for rammerne af demokratiske principper, respekt for menneskerettighederne, retstatsprincippet og god regeringsførelse, især i lande, der er i en overgangsproces fra voldelig konflikt til varig fred
- fortsætte og konsolidere sin støtte til at tackle problemerne med destabiliserende ophobning og ukontrolleret spredning af håndskydevåben
- øge sin støtte til afvæbning og varig reintegration af demobiliserede soldater med særlig hensyntagen til kønsspecifikke

behov og til behovene hos børn, der er rekrutteret til at deltage i militær virksomhed

- øge sin bistand til fjernelse af eksisterende landminer samt øge bevidstheden om minefare og tilskynde til og støtte udviklingen af en afrikansk minerydningskapacitet
- fortsat støtte foranstaltninger, der skal lette reintegration af fordrevne befolkningsgrupper i postkonflikt-situationer under hensyntagen til de relevante retningslinjer om intern fordrivelse, som FN-generalsekretærens repræsentant har udarbejdet
- tilskynde til den forsoning og støtte den genopbygning, som er nødvendig, for at lande, der er på vej ud af en konflikt, kan genindføre langsigtede udviklingspolitikker

- i overensstemmelse med Rådets fælles holdning 2003/444/FUSP af 16. juni 2003 om Den Internationale Straffedomstol⁽¹⁾ i sin politiske dialog med sine afrikanske partnere bekræfte, at EU er fast besluttet på at støtte Den Internationale Straffedomstol, og ligeledes bekræfte EU's holdning med hensyn til de bilaterale aftaler om ikke-overgivelse, som USA har foreslået.

Artikel 11

EU skal vurdere mulighederne for et samarbejde på nationalt og regionalt plan på dette område og ved hjælp af en række forskellige instrumenter foreslå metoder til ud fra et konfliktforebyggelses- og fredsopbygningsperspektiv at tackle problemet med de stadig mere radikale religiøse grupper og deres sårbarhed over for rekruttering af terrorister. EU tager i den forbindelse hensyn til den fælles erklæring om terrorisme, som blev vedtaget på EU-Afrika-ministerkonferencen i Bruxelles den 11. oktober 2001, samt den fælles erklæring om terrorisme, som EU-Afrika-ministerkonferencen vedtog i Ouagadougou den 28. november 2002.

Artikel 12

EU sikrer, at hiv/aids-problematikken tackles som en integrerende del af EU's konfliktforebyggelses- og konfliktbegrænsningsstrategier. Dialogen med AU om dette spørgsmål, som bør tage udgangspunkt i princippet om afrikansk ejerskab, bør intensiveres. I den forbindelse bør det sikres, at bistand til fredsstøttende operationer også omfatter elementer af oplysning og uddannelse om forebyggelse af hiv/aids i overensstemmelse med FN's Sikkerhedsråds resolution 1308 om hiv/aids og internationale fredsskabende operationer.

⁽¹⁾ EUT L 150 af 18.6.2003, s. 67.

Artikel 13

Rådet noterer sig, at Kommissionen agter at rette sin indsats mod at nå målene og prioriteterne i denne fælles holdning, eventuelt med relevante fællesskabsforanstaltninger.

Artikel 14

På grundlag af en rapport fra formandskabet, der samarbejder med generalsekretæren/den højtstående repræsentant og Kommissionen, tages denne fælles holdning og gennemførelsen af den op til revision en gang om året, og den fælles holdning ændres om fornødent.

Artikel 15

Fælles holdning 2004/85/FUSP ophæves.

Artikel 16

Denne fælles holdning har virkning fra dagen for vedtagelsen.

Artikel 17

Denne fælles holdning offentliggøres i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Udfærdiget i Luxembourg, den 12. april 2005.

På Rådets vegne

J.-C. JUNCKER

Formand
